

CBAM DOĞRULAYICI SİSTEMİ HAKKINDA MENTÖR BİLGİLENDİRME NOTU

(20 Kasım 2024 tarihli Komisyon Yetkilendirilmiş Tüzüğü taslağına dayanır)

1. Neden önemli?

AB, CBAM doğrulama mekanizmasını netleştiren kritik bir taslak yayımladı.

Bu taslak, **2026'da zorunlu olacak doğrulanmış emisyon raporlarının** nasıl, kim tarafından ve hangi standartta yapılacağını belirliyor.

Mentörlerin bilmesi gereken gerçek şu:

Danışmanlık ve doğrulama rolleri artık kesin çizgilerle ayrılıyor.

Bu, sahadaki tüm iş yapış şekillerini değiştirecek.

2. Doğrulayıcılar için yeni zorunlu kurallar

AB, CBAM doğrulayıcısı olabilecek kurumlar için şu şartları getiriyor:

a) Sadece tüzel kişilik olabilir

Bireysel doğrulayıcı yok. Tüm akreditasyonlar şirket veya kurum bazlı yapılacak.

b) ETS doğrulayıcıları otomatik olarak "CBAM doğrulayıcı" sayılmayacak

Ek faaliyet grupları ve yeni teknik kriterler var. ETS geçmişi avantaj ama yeterli değil.

c) Stratejik ve teknik yetkinlik zorunlu

- Veri akışlarının analizi
- Risk değerlendirmesi
- Kontrol sistemlerinin incelenmesi
- Yerde doğrulama
- Ürün–proses eşleştirmesi
- CBAM Monitoring Plan uyumu

CBAM doğrulaması "**reasonable assurance**" seviyesinde olacak, yani yüksek güvence.

3. Danışmanlık–Doğrulama ayrımı: AB'nin en sert çizgisi

Mentörlerin mutlaka bilmesi gereken kritik nokta:

Doğrulayıcı, operatöre danışmanlık veremez. Danışmanlık yapan doğrulama yapamaz.

Yasaklanan faaliyetler:

- Monitoring Plan hazırlamak
- Emisyon hesaplama sistemini kurmak
- Veri yönetim altyapısı tasarlamak
- Emisyon hesaplama yöntemine müdahale etmek
- Operatör adına rapor yazmak

Bu, Türkiye'deki firmaların çoğunun şu an yaptığı "hem danışmanım hem doğrularım" yaklaşımını bitiriyor.

Mentörler bunu firmalara net şekilde aktarmalı.

4. CBAM faaliyet grupları: Doğrulama ETS'den çok daha ürün odaklı

Yeni faaliyet grupları (örnekler):

- Çimento, klinker
- Demir-çelik, DRI
- Hidrojen, amonyak
- Alüminyum ürünleri
- CCUS doğrulaması
- Elektrik ithalatı
- Dolaylı emisyonlar

Bu liste, firmaların doğrulayıcı seçerken spesifik uzmanlık istemek zorunda olduğunu gösteriyor.

5. Akreditasyon ve denetim sistemi

CBAM doğrulayıcıları:

- Ulusal akreditasyon kurumu (Ülkemiz için TÜRKAK) üzerinden akredite olacak
- Her yıl **surveillance** denetimi geçirecek
- Her yıl "witness audit" ile sahada izlenecek
- Şikayet olduğunda 3 ay içinde inceleme yapılacak
- Akreditasyon askıya alınabilecek veya iptal edilebilecek

TÜRKAK'ın da AB akreditasyon sistemine "peer review" ile girip onaylanması gerekecek.

6. Bu taslak işletmelere ne anlatıyor?

1. CBAM doğrulaması hafif bir kontrol değil, ETS düzeyinde sıkı bir denetimdir.

2. Firmalar, 2025 yılı veri toplamasını **denetlenebilir formatta** yapmak zorunda.
3. Monitoring Plan hazırlanması artık kilit önemde.
4. Tedarikçi verilerinin doğrulanabilir olması şart.
5. Sistemsel altyapısı zayıf olan firmalar 2026'da duvara toslayacak.